

Öte yandan çok kişinin ağzından düşmeyen "Tarih bir tekrürdür" sözü acaba ne derece doğrudur? Gün gelirse insanlığı tekrar ilk gözünü açtığı doğal yapıları konularına mağaralarına döner mi? ABD'de Kansas City'den gelen bir haber bunun için bir atom savaşını beklemeye gerek olmadığını göstermektedir. Kansas City civarındaki büyük kalker mağaraları gıda maddelerinin saklandığı ve bilgisayar yardımıyla işletimi yapılan depolar olarak kullanılmaktadır (3). Bu mağaralarda milyonlarca librelik tahıl, şeker, domates salçası, toz halinde meyva içecekleri, dondurulmuş yemekler ve daha pek çok çeşitli yiyecek saklanmaktadır. Mağaralara giren çıkan muazzam miktardaki malla ilgili işlemlerin

yapılması, gerekli kayıtların tutulması mağaraya yerleştirilen bir bilgisayarla yapılmaktadır. 8K kelimelik bir ana bellek ve diğer bağlı birimlerden oluşan bir General Automaton 18/30 sistemi bu görevi üstlenmiştir. Bilgisayarın mağara-deponun işletimini yüklenmesiyle sekreterlik görevleri için harcanan zamandan en az %25 oranında tasarruf sağlandığı görülmüştür. Yine bu sayede siparişler hiç aksamadan yerine getirilebilmektedir.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR:

- (1) Computers and People, Vol 24, No. 6.
- (2) Computers and People, Vol 24, No. 7.
- (3) Computers and People, Vol 24, No. 9.

Bilim Yolunda Nişan Taşları:

THOMAS ALVA EDİSON 1847 - 1931

Derleyen: H. İbrahim GÖKTÜRK

Kimileri bazı peygamberleri, Edison ile kıyaslarlar: "Acaba hangisi üstün" diye? Karşılaştırma ne denli uyumludur bilinmez. Ama bir benzerlik olsa gerek: Birinciler, manevi karanlıkları aydınlatmaya çabalamışlar, ikincisi ise dünyamızın fiziksel karanlığını halâ ışıklandırmaktadır, belki de yüzyıllarca daha... Edison 1847 Şubat'ının 11'inde Amerika'da Ohio'ya bağlı Milan'da doğdu. Yedi çocuklu bir ailenin en küçüğüdür. Zekasının üstünlüğünden dolayı normal çocukların okullarında dikiş tutturamadı. Nihayet öğretmen olan annesinden özel ders alarak yetişti. On yaşında iken ilk okuduğu kitaplar: Gibson'un "Roma İmparatorluğu'nun Çöküşü" Hume'un "İngiltere Tarihi" ve "Bilim Hayatı" gibi eserlerdir. Tom, 1859'da trende meyve satmaya başladı. Bu satış sırasında, ilk tren gazetesi "Weekly Herald"ı da basarak yayınladı. Kazan vagonunda çıkardığı yangın işinin sonu oldu. Bir gün tren memurunun çocuğunu demiryolu üzerinde ezilmekten kurtardı. İstasyon memuru kendisine telgrafı öğretmekle operatör olmasını sağladı. Fakat çok iş çeşidi değiştirdi. Faraday'ın "Deneyler Kitabı"nı okurken bir telgraf hattından aynı zamanda birden fazla mesaj gönderilmesi imkânını buldu. 1864'de otomatik telgraf yazıcısının beratını aldı. Önce bir atölyede iken, sonra onu

bir fabrikaya çevirdi. İcatları büyük para karşılığı satın alınıyordu. 1880 yılı, dünyamızın ilk ampul ile aydınlandığı mutlu yıllardan sayılır. Yüzlerce ampulle aydınlanan parktaki halka karşı gece töreni konuşması şöyleydi: "Size ışık getiren bu teli, aynı zamanda asansör, dikiş makinesi ve benzeri mekanik araçları çalıştırmak için, hatta yemek pişirmek için kullanabileceksiniz." Nitekim bir kaç yıl sonra Edison'un kurduğu elektrik ışığı şirketleri bir araya gelerek General Electric Company'yi meydana getirdiler.

Tom, eşyle beraber 1889'da Fransıız devriminin yüzüncü yıldönümü dolayısıyla düzenlenen sergide bulunmak üzere Paris'e gitti. Gezdiği yerlerde kendisini törenlerle karşıladılar. Adına nişanlar ve soyluluk ünvanları verildi. Günde onbeş saat çalışıyordu. Mucit'e başarılarının sebebi sorulunca: "Yüzde iki içe doğma, yüzde doksan sekiz de terleme" diye özetlemiştir.

Hayatı boyunca icatları birbirini kovaladı. İlk yazı makinesini geliştirdi. Motor endüstrisi ile diğer alanlardaki icatları yanında akümülatörün de babası oldu. Sinema kamerasında ışıkla resim gösterme cihazının patenti de ona aittir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Deniz Müşavirlik Kurumu Başkanlığı'na atandı. Kırk kadar icadı tam bu zamana rastlar. Bütün buluşlarını sürekli çalış-

mayaya borçlu olduğunu söylemekle beraber yaşamının son gününe kadar çalışacağını ve asla emekli olmayacağını da belirtmiştir. Ortalama sayısı 1200 kadar tutan patentlerin tek sahibi Edison'dur. Bu toplam, adeta dünyadaki tüm mucitler arasında bir rekor sayılır. Buluşların mâli değeri onbeş milyon doları geçer. Fonograf ve radyo alıcısı hakkındaki patentini de bu arada saymak gerekir. Ömrünün son yıllarında sentetik kauçuk elde etmeye çalışıyordu. Yaşamında iki kez evlenmiş ve eşleri kendisini buluşları yolunda daima desteklemişlerdir. Altı çocuğu olmuştur.

Edison 1 Ağustos 1931 günü laboratuvarında vülkanize kauçuk üretimi üzerinde deney yaparken fenalık geçirdi. O günden 18 gün sonra 84 yaşında dünyaya gözlerini yumdu. O akşam Başkan Hovver acı haberi radyo aracılığıyla duyurduğu zaman, ülkesindeki bütün hemşerileri Edison'un kendilerine armağanı olan elektrik ışıklarını bir süre söndürerek yasına topluca katıldılar. İşte bir düğmeyle insanlığına kendini her an anımsatan bu insanlık hizmetkârını sınırsız minnet ve şükranla tüm insanlar kafa ve gönüllerinden asla çıkarmayacaklardır. Darısı gelecek insanlık hizmetlerinin başına olsun...

EN İYİ ZAMANI SEÇ!

Stuart KINZIE

Büyük aktör, merhum Charles Coburn'la yaptığım görüşmeyi hiç unutamam. Kişinin hayatta ilerlemesi için neyi gereksindiğini sormuştum kendisine. Zekâyı mı? Enerjiyi mi? Eğitimi mi?

Başını salladı. "Bütün bunlar yardımcıdır, şüphesiz" dedi. "Ancak, bence daha önemli bir husus var: Zamanını iyi seçmek."

Elimde kalem bakakalmıştım. "Ne zamanı?" diye sordum. "Bir hareketi yapma veya yapmama zamanı. Konuşma veya susma zamanı" dedi. "Her aktörün bildiği gibi, zaman sahnede en önemli faktördür. Bence, hayatın da anahtarıdır. Zamanı iyi seçme sanatına sahip iseniz, evliliğinizde, işinizde, başkaları ile olan ilişkilerinizde mutluluk ve başarı peşinde koşmak zorunda kalmazsınız. Onlar kapınıza kadar gelirler." Eski aktör haklıydı. Uygun zamanı, anında sezinlemesini ve gecikmeden harekete geçmeyi öğrenebilerseniz, hayatın problemleri geniş ölçüde basitleşmiş olur. Sürekli olarak başarısızlıkla karşılaşan insanlar, merhametsizce düşman kesilen dünyadan çoğunlukla bezerler. Bir türlü öğrenemedikleri zaman kavramı ve doğru olmasına rağmen hep yanlış anda atılan adımlardır.

Kısa bir süre önce, bir hakimin, "Ah şu devamlı kavga eden çiftler," diye dert yandığını duydum. "Zaman zaman herkesin duygusalılık çizgisinde bir düşüş olduğunu, kişinin, dırdıra, eleştiriye ve hatta faydalı önerilere bile dayanmadığı anların olduğunu bir bilseler. Evli

çiftler birbirlerinin ruh hallerini incelemek zahmetine katlanıp, ne zaman yermenin, ne zaman sevgi göstermenin gerektiğini bilebilseler, bu memleketteki boşanma oranı yarıya düşerdi. "Hakim, Charles, Coburn'un söylediğini tekrarlıyordu: Uygun zamanı bilmek.

İyi davranış, zamanı iyi ayarlamaktan başka bir şey değildir. Anlattığınız fıkranın ortasında sözünüzün kesilmesinden daha sinirlendirici ne olabilir?

Zamanı iyi ayarlamak, bazen, umulmayanı yapmak demektir. Georgiana'da, çocuksuz bir çiftin evlât edinmelerine yardımcı olmuş olan bir doktor, gece geç saatte karısıyla telefonda konuşuyordu. Birdenbire karısına, "Bütün kâğıtlar hazır. Hastahaneye gidip Ruth ve Kenneth'in bebeğini alalım," dedi. Karısı hayretler içinde kalmıştı. "Gecenin bu saatinde mi?" diye sordu. "Bebeği birkaç gün sonra alacaklardı. Görünce korkularından ölürler." Doktor, "Hah, işte tamam," dedi. "Bebeklerin, çoğunlukla gece geç saatte doğma gibi bir alışkanlıkları vardır." Anne babalar da o sırada korkularından ölecek hale gelirler. Onlara normal, çok iyi bir başlangıç sağlamış oluruz. Haydi şu işi yapalım." Böylece bebek gece yarısı geldi. Anne ve baba telâşlanıp heyecanlandılar; gerçekten unutulmayacak bir başlangıç olmuştu.

Önceleri, zamanı ayarlamamanın, insanın müzik kulağına sahip olması gibi, bir Allah vergisi olduğunu düşünürdüm; fakat sonraları, Allah'ın